

bíró, ügyvéd az egyes paragrafusoknál maga előtt lássa a többi szakasznak azokat a kényszerű intézkedéseit, melyeket a paragrafus helyes alkalmazásánál, az életbe való átvitelével szem előtt kell tartania.

Például szolgálhat a törvény 3. §-a. E szakasz tartalmazza a társasági szerződés kötelező rendelkezéseit. A törvény pontonként felsorolja, hogy mit kell tartalmaznia a társasági szerződésnek, a társaság cégét, székhelyét, a vállalat tárgyát, a tagok nevét stb. A szerzők a szakaszhoz fűzött magyarázatukban minden pontra vonatkozólag felsorolják a többi szakaszoknak kényszerű rendelkezéseit, melyeket a társasági szerződésnek e pontok tekintetében szem előtt kell tartania. Azután felsorolják a feltételes, bizonyos esetekben kényszerű rendelkezéseket, részletes magyarázatot adnak a pótbefizetés és a mellékszolgáltatás fogalmaira nézve, szintén tisztán a törvény összefüggései alapján, végül tájékoztat a szerződés esetleges tartalmára nézve. E magyarázatok alapján az ügyvéd, ki egy korlátolt felelősségű társaság jogi megalapozásában részt vesz, teljesen tájékozva van a készítendő szerződés minden felveendő rendelkezéséről.

Midőn még felemlítjük, hogy a könyv a miniszteri indokolás szövegét és betűrendes tárgymutatót tartalmaz, megállapíthatjuk, hogy a kommentár mintául szolgálhat, hogyan kell használható, alapos törvényt magyarázatot készíteni hosszú elméleti fejtegetések nélkül.

Sz—i.

JOGÉLET

A fizetési meghagyásos eljárás soha nem képzelt mérvben való kiterjesztése azoknak a rendelkezéseknek egyike, amelyekkel a törvénykezés egyszerűsítésére vonatkozó törvényjavaslat alighanem alaposan komplikálni fogja az igazságszolgáltatás menetét.

Erről a kérdéstről sok szó esett már különféle ankéteken és aggodalmas felterjesztésekben és már az is bizonyos megnyugvást keltett jogászi és kereskedelmi körökben, hogy bejegyzett kereskedő a Pp. 32. §. illetékességi szabálya alapján továbbra is saját telepe helyének megfelelő bíróság előtt perelheti más helyén lakó kereskedő adósát; nem kell tehát ellene 200—1000 pengőig terjedő ügyekben fizetési meghagyást kérnie az adós személye szerint illetékes bíróságnál és ha az adós — az alkalom könnyűsége által csábítva — ellentmondással él, nem kell a hitelezőnek az ország minden bíróságánál más ügyvédet keresve, követni őt saját terü-

letére és ott több-kevesebb nehézség árán lefolytatni ellene a rendszerint mulasztási ítélettel végződő pert.

Ha azonban az adós történetesen a hitelező telepével egyező bíróság területén lakik, akkor már persze nem lehet ellene keresetet beadni, hanem 1000 pengőn aluli ügyekben (vagyis mondjuk őszintén, elenyésző kivétellel minden esetben) fizetési meghagyást kell majd ellene kérni. Nehéz lesz a jogkereső közönséggel megértetnünk, hogy a vidéken lakó adóst idézni lehet Budapestre a kitűzendő tárgyalásra, míg ugyanez nem lehetséges a Budapesten lakó adóssal szemben, aki talán néhány pernyi távolságra lakik a bírósági épülettől.

Ezt a misztikusan finom és bámulatosán érthetetlen intézkedést azzal kívánják magyarázni, hogy ilyen módon érhető el, hogy a tárgyalási teremben lehetőleg kevés ember tolongjon. Hogy áll ez a kérdés azonban a gyakorlatban? Az az adós, aki nem akar védekezni a keresettel szemben, az ma sem jelenik meg a tárgyaláson, ő tehát csupán egy felhívott név minőségében szerepel a teremben, annak levegőjét egyáltalán nem rontva; ezzel szemben a felperesi képviselő persze, hogy megjelenik, feltéve, hogy az ügyet nem akarja szüneteltetni. Ámde a mai bírósági technika mellett egy-egy felperesi ügyvéd összes új ügyeit hetenkint egy órára sűrítve, egyszerre hívják fel és így esetleg 35 perében is az illető ügyvéd egyszeresen jelenik meg fizikailag észrevehetőleg s így egészen mindegy, hogy a felhívott ügyeiből hányat szüneteltet, hány ügyben kér mulasztási ítéletet s hány ügyében jelenik meg az adósa, mert ő csupán egyszeresen rontja a terem levegőjét.

Ezzel szemben a már felsorakoztatott technikai hátrányokat nem említve, csupán arra kívánunk rámutatni, hogy 200—1000 pengős ügyekben az adós feltétlenül megjelenik a tárgyaláson, hacsak az életnek és a kibontakozási reménynek egy szikrája él még benne; ez esetben — ha már semmiféle kibúvó és védekezés nem lehetséges — legalább részletfizetési kedvezményt vagy más előnyt kíván biztosítani magának, amihez a felperes az esetek túlnyomó számában szívesen hozzájárul, mert így mégis több kilátás van a behajtásra és mert igen jól tudja mindenki, hogy a mai világban 1000 pengő tőkét, járulékokkal együtt 15 nap alatt igen kevés ember tud egyszerre megfizetni, még végrehajtás terhe mellett sem.

Hogy ez a fejtegetésünk nem tisztán akadémikus jellegű, hanem gyakorlati tapasztalatokon alapul, elég rámutatnunk arra, hogy mily sokszor adnak be kifogásokat a váltófizetési meghagyás ellen, dacára, hogy a

biztosítási végrehajtás így sem kerülhető el s ennek megfelelően hallatlanul sok a mulasztási ítélet. Ebből következtethetünk arra, hogy az egyszerű fizetési meghagyások ellen majd mennyi ellentmondás fog beadásra kerülni, amely elvégre minden rizikó nélkül legalább egy havi halasztást jelent!

A fizetési meghagyásos eljárás rendkívül merev és csak bagatell ügyekre alkalmas eszköz; hogy úgy mondjuk, egy erélyesebb felszólítólevél feladatainak betöltésére alkalmas. Ha az adós tényleg tartozik mondjuk 80 pengővel, s kap ennek megfizetésére fizetési meghagyást, ez ellen talán nem mond ellent, mert belátja, valóban tartozom és fizeti a kis perköltséget is, röstelvén alaptalan ellentmondást beadni. Ha azonban a meghagyás többszáz pengős követelésre vonatkozik, akkor az adós nem fogja a fizetési meghagyást ily könnyed lelkülettel fogadni és elkeseredésében vagy ijedtségében mindenestre beadja az ellentmondást, amivel időt is nyer és módot arra, hogy a tárgyaláson személyesen kapacitálja a hitelezőt megfelelő arrangement-ra. Így tehát a tervezett egyszerűsítés mellett lényegesen nehezkesebben és komplikáltabban lehet majd azt a célt elérni, ami a dolgok logikus rendje szerint a „nem egyszerűsített“ mostani perrendtartás mellett már a kereset folytán nyomban kitűzött tárgyaláson zajlik le és ahol a perek elhúzását a gyors egymásutánban következő terminusok akadályozzák meg.

A fizetési meghagyásról beszélve, csak kóstolót kívánunk adni arról, hogy mily nehezkés és alkalmatlan eszköz ez komoly, összegű követelések behajtására. Megemlítjük, hogy némelyik vidéki járásbíróság újabban azt a gyakorlatot követi, hogy bármely lejáratott számlára kéri is a hitelező a fizetési meghagyás iránti kérvényében a kamatok megállapítását, a bíróság a fizetési meghagyásban csupán a kérelem beadásától kezdve és természetesen csupán 5%-os évi kamatot állapít meg. Ellentétben áll ez az intézkedés a Pp. 590. §. 3. pontjával, amely megadja a jogot a hitelezőnek, hogy nem csupán a követelés mennyiségét, hanem annak járulékait is megjelölhesse, nyilván azért, hogy amennyiben az törvénybe nem ütközik, a bíróság ehhez képest bocsássa ki a fizetési meghagyást. Elvégre a Pp. úgy is rendelkezhetett volna, hogy kamat csak a kérelem beadásától fogva jár, amely esetben érthető volna ez a bírói gondolkodás, míg így annak indítékait örök homály fogja fedni, annál is inkább, mert a fizetési meghagyás nem indokolja a többletkamatot elutasító intézkedését és fellebbezéssel 100 pengőn aluli ügyben nem

lehet próbálkozni, aminthogy ily jelentéktelen kérdésben ezzel nem is kísérletezik senki; ám *de lege ferenda* az ilyenfajta meglepetéseknek nagyobb jelentőségű ügyekben is ki leszünk téve, ami majd érzékenyebben fogja a közönséget érinteni.

Talán még nincsen késő; fogjon össze minden érdekelt régi perrendünk védelmében és olyan kísérletek elhárítására, amelyek nem fognak segíteni jogszolgáltatásunknak, csupán beláthatatlan komplikációkra és bajokra fognak vezetni.

F. P.

Eskü és ünnepélyes fogadalom. Egészen szokatlan és a gyakorlatban ritkán előforduló határozatot hozott a közelmúltban a budapesti központi kir. járásbíróóság.

Egy hétköznapi igényperben (P. XXVI. 369.063/1929. sz.) a bíróság többek között kihallgatta özv. Sz. J.-né tanut is, akinek a megeskütését, hogy kérelmére-e, vagy egyéb okból, az az ügy érdekességére és lényegére befolyással nincs — elrendelte. A tanu azonban kijelentette, hogy megesküdni nem hajlandó, mert ő csak templomban, csak ünnepélyes formák és csak pap előtt esküszik. Hangoztatta, hogy ágostai evangélikus és ez a vallás az esküt csak templomban engedi meg, mindenütt másutt, tehát bíróság előtt is, tiltja. Kész volt azonban tanu és fel is ajánlotta, hogy vallomását bármilyen más módon megerősíti, hajlandó volt ünnepélyes fogadalmat is tenni.

A bíróság mindezek ellenére 50 pengő bírsággal sújtotta tanut, mert nézete szerint a bíróság igen jól ismerte az ágostai evangélikus vallást és így megállapította, hogy az a bíróság előtt az esküt nem tiltja, illetőleg nem mondja, hogy esküdni csak templomban szabad.

Tanu a bírságot kiszabó végzést felfolyamodással megtámadta, megtámadta pedig a Pp. 310. §. 4. bekezdésének helyes és logikus értelmezésével. Ez a szakasz ugyanis azt mondja: „... aki azt állítja, hogy az eskü vallási meggyőződésével ellenkezik, eskü helyett ünnepélyes fogadalommal erősíti meg vallomását.” Tehát elég, ha valaki csak annyit mond, hogy meggyőződése nem esküdni, máris módja van ünnepélyes fogadalommal helyettesíteni, pótolni az esküt.

A bíróság nem mehet bele annak a vizsgálatába, hogy valamely vallás mit tilt, mit nem, megengedi-e vagy nem engedi meg Isten nevének kimondását. Ha vizsgálná, sem tudná eldönteni, mert nem hittudor és mert ezek sem tudják eldönteni, hanem csak hitvitáznak róla.

A törvény ugyanolyan szankcióval ruházza fel az ünnepélyes fogadalmat úgy civil, mint büntetőjogi szempontból, mint az esküt. Ha ezt nem tenné, és csak akkor, úgy tényleg, aki csak ünnepélyes fogadalommal volna hajlandó vallomá-